

باسمه تعالی

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۹ صبح	رشته‌ی : ادبیات و علوم انسانی	سؤالات امتحان نهایی درس : آرایه های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۸ / ۶ / ۱۳۸۹		سال سوم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی تابستانی (شهریور ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	بیتی که هر دو مصراع آن قافیه داشته باشند، چه نام دارد؟	۰/۲۵
۲	علت نام گذاری «قطعه» را بنویسید.	۰/۵
۳	درون مایه‌ی کتاب «مثنوی مولوی» را بنویسید.	۰/۲۵
۴	حلقه‌ی ارتباط همه‌ی رشته‌های «مسمط» چه نام دارد؟	۰/۲۵
۵	قدیمی‌ترین «مستزاد» در دیوان کدام شاعر آمده است؟	۰/۲۵
۶	کدام پایه‌های تشبیه در تمام تشبیهات حضور دارند؟ این پایه‌ها را در بیت زیر بیابید. « چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب مهرم به جان رسید و به عتیق برشدم »	۱
۷	در بیت «گر به اقلیم عشق روی آری / همه آفاق گلستان بینی» یک «اضافه‌ی تشبیه‌ی» بیابید.	۰/۲۵
۸	در بیت زیر، حذف برخی از پایه‌های تشبیه سبب ایجاد چه نوع تشبیه‌ی شده است؟ یک نمونه از این نوع تشبیه را در این بیت، مشخص کنید. « اشکم ، ولی به پای عزیزان چکیده‌ام خارم، ولی به سایه‌ی گل آرمیده‌ام»	۰/۵
۹	در بیت «جرم گردون تیره و روشن در او آیات صبح / گویی اندر جان نادان ، خاطر داناستی» الف (کدام واژه نشان دهنده‌ی پیوند شباهت است؟ ب) «وجه شبه» را بنویسید.	۰/۷۵
۱۰	عبارتی بنویسید که در آن واژه‌ی «بازار» به صورت استعاره‌ی مصرحه به کار رفته باشد.	۰/۵
۱۱	در بیت «در پیشگاه دل ، تو بهاری‌ترین بهار / در آسمان جان، تو طلایی‌ترین شبی» ترکیب مشخص شده، چه نوع استعاره‌ی ای است و چگونه پدید آمده است ؟	۰/۷۵
۱۲	با توجه به بیت « در زلف چون کمندش ای دل میبچ ، کان جا / سرها بریده بینی بی جرم و بی جنایت» الف (یک «استعاره» بیابید. ب) «مشبّه‌به» این استعاره را بنویسید. پ) با توجه به «مشبّه‌به» نوع دقیق این استعاره را مشخص کنید.	۰/۷۵
۱۳	در کدام یک از ابیات زیر ، نوع علاقه‌ی مجاز «کلّیه» است ؟ این «مجاز» را بیابید و «مفهوم» و «قرینه»ی آن را بنویسید. الف) از تو به که نالم که دگر داور نیست ب) دست درحلقه‌ی آن زلف دوتا نتوان کرد وز دست تو هیچ دست بالاتر نیست تکیه برعهد تو و باد صبا نتوان کرد	۱
« ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی دوم »		

باسمه تعالی

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۹ صبح	رشته‌ی : ادبیات و علوم انسانی	سؤالات امتحان نهایی درس : آرایه‌های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۸ / ۶ / ۱۳۸۹		سال سوّم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی تابستانی (شهریور ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	سؤالات	نمره
۱۴	کدام واژه در بیت زیر هم «استعاره» و هم نوعی «مجاز» است؟ «علاقه»ی این مجاز را بنویسید. الا ای باد شبگیری بگو آن ماه مجلس را	۰/۵
۱۵	با توجه به بیت «شبی یاد دارم که چشم نخفت / شنیدم که پروانه با شمع گفت» الف) واژه‌ی مشخص شده «مجاز» از چیست؟ ب) «قرینه»ی این مجاز را بنویسید.	۰/۵
۱۶	در ابیات زیر، «کنایه»ها را بیابید و مفهوم آن‌ها را بنویسید. الف) از مکافات عمل غافل مشو ب) چرا گوید آن چیز در خُفیه مرد گندم از گندم بروید، جو ز جو که گر فاش گردد شود روی زرد	۱
۱۷	در بیت «دلَم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماسِت / شکسته باد کسی کاین چنین مان می‌خواست» الف) کدام «صامت» بیشتر از بقیه تکرار شده است؟ ب) نام آرایه‌ی ادبی حاصل از این تکرار چیست؟	۰/۵
۱۸	در بیت «گفتم به نیرنگ و فسون، پنهان کنم ریشی درون / پنهان نمی‌ماند که خون، برآستانم می‌رود» الف) یک سجع «مطرف» و یک سجع «متوازی» بیابید. ب) به این نوع سجع در شعر چه می‌گویند؟ پ) واژه‌ای بنویسید که با واژه‌ی «پنهان» سجع «متوازن» داشته باشد.	۱
۱۹	آیا می‌توان بیت زیر را نمونه‌ی مناسبی برای آرایه‌ی «ترصیع» دانست؟ چرا؟ «بری ذاتش از تهمت ضد و جنس غنی ملکش از طاعت جن و انس»	۱
۲۰	در عبارت «کتابی که در او داد سخن‌آرایی توان داد، ابداع کنم» الف) کدام واژه‌ها در پیدایش موسیقایی‌ترین نوع جناس مؤثرند؟ ب) معنی واژه‌های هم جنس را بنویسید.	۱
۲۱	در بیت‌های زیر «جناس»ها را بیابید و «نوع» دقیق هریک را بنویسید. الف) دیده‌ی سیر است مرا، جان دلیر است مرا ب) بشوی ای خردمند از آن دوست دست زهره‌ی شیر است مرا، زهره‌ی تابنده شدم که با دشمنانت بود هم نشست	۱/۵
۲۲	با توجه به بیت «هم نظری، هم خبری، هم قمران را قمری هم شکر اندر شکر اندر شکری» الف) برای واژه‌ی مشخص شده، یک واژه‌ی «هم‌ریشه» بنویسید. ب) هم‌ریشگی دو یا چند کلمه چه نام دارد؟ پ) چرا این بیت نمونه‌ی مناسبی برای آرایه‌ی «تصدیر» نیست؟	۱
	«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی سوّم»	

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعات شروع: ۹ صبح	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۸ / ۶ / ۱۳۸۹		سال سوم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی تابستانی (شهریور ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	سؤالات	نمره
۲۳	حضور کدام واژه‌ها مشخصاً در بیت زیر، آرایه‌ی «مراعات نظیر» را به وجود آورده است؟ اشارت داستانی موجود در بیت، سبب پیدایش کدام آرایه‌ی معنوی شده است؟ « یاد یاران یار را میمون بود خاصه کان لیلی و این مجنون بود »	۱
۲۴	میان کدام واژه‌ها در بیت زیر آرایه‌ی «تضاد» وجود دارد؟ « از همگان بی‌نیاز و بر همه مشفق از همه عالم نهان و بر همه پیدا »	۰/۵
۲۵	در هر یک از بخش‌های مشخص شده‌ی اشعار زیر، کاربرد کدام آرایه‌ی معنوی آشکار است؟ الف) حرف رنگینی زسوز عشق دارم بر زبان ب) شاید ار وقت سخن باشم تو را از اهل بیت پ) دولت فقر خدایا به من ارزانی دار دود دل خیزد، اگر چون شمع خاموشی کنم چون محمد گفت: «السلامان منا اهل بیت» کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است	۱/۵
۲۶	در بیت «زهره سازی خوش نمی‌سازد، مگر عودش بسوخت / کس ندارد ذوق مستی، می‌گساران را چه شد» الف) کدام واژه دارای دو معنی است؛ اما فقط یک معنای آن در این بیت، کاربرد دارد؟ ب) این واژه در معنی دیگر (معنی دوم) با کدام واژه تناسب دارد؟ پ) این کاربرد سبب ایجاد کدام آرایه‌ی معنوی شده است؟	۱
۲۷	در بیت «ای شاهد افلاکی، در مستی و در پاکی / من چشم تو را مانم، تو اشک مرا مانی» «لف و نشر» از نوع است و «رابطه»ی لَف و نشر می باشد.	۰/۵
۲۸	با توجه به بیت «چو صبح صادق آمد راست گفتار / جهان در زر گرفتی محتشم وار» الف) شاعر مخاطب را به چه دعوت کرده است؟ ب) دلیل شاعر برای اقناع مخاطب، سبب ایجاد کدام آرایه‌ی معنوی شده است؟	۰/۵
	« موفق باشید »	جمع نمره
		۲۰

باسمه تعالی

ساعت شروع : ۹ صبح	رشته‌ی : ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس : آرایه های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۸ / ۶ / ۱۳۸۹	سال سوّم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسرکشور در دوره ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	مُصَرَّع (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	گویا پاره‌ای از میان یک قصیده است. (۰/۵)	۰/۵
۳	عارفانه (۰/۲۵)	۰/۲۵
۴	بند (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	مسعود سعد (۰/۲۵)	۰/۲۵
۶	مشبّه (۰/۲۵) ، مشبّه‌به (۰/۲۵) (یا طرفین تشبیه ۰/۵) مشبّه: من (یا شناسه «م» در فعل بُدم) (۰/۲۵) ، مشبّه‌به : شبّهم (۰/۲۵)	۱
۷	اقلیم عشق (۰/۲۵)	۰/۲۵
۸	تشبیه بلیغ (۰/۲۵) ، اشکم (یا خارم) (۰/۲۵)	۰/۵
۹	الف (گویی (۰/۲۵)) ب) درخشش و روشنائی (۰/۲۵) در دل تاریکی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۱۰	در این پازار اگر سودی است با درویش خرسند است / خدایا منعمم گردان به درویشی و خرسندی (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۱	استعاره‌ی مکنیه (یا اضافه‌ی استعاری) (۰/۲۵) ، جزئی از مشبّه‌به (ساختمان) (۰/۲۵) به مشبّه (دل) اضافه شده است (۰/۲۵) (یا مشبّه ، همراه یکی از اجزای مشبّه به آمده است و به آن اضافه شده است ۰/۵)	۰/۲۵
۱۲	الف (دل (۰/۲۵)) ب) انسان (۰/۲۵) ب) تشخیص (انسان انگاری ، جان بخشی) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۱۳	بیت ب) (یا دست در حلقه‌ی ...) (۰/۲۵) ، مجاز : دست (۰/۲۵) مفهوم : انگشتان دست (۰/۲۵) ، قرینه : در حلقه‌ی زلف جای گرفتن (یا بقیه‌ی واژگان مصراع اول) (۰/۲۵)	۱
۱۴	ماه (ماه مجلس) (۰/۲۵) ، علاقه: شباهت (۰/۲۵)	۰/۵
۱۵	الف (کلّ وجود (یا خود شاعر) (۰/۲۵)) ب) نخفت (۰/۲۵)	۰/۵
۱۶	الف (گندم از گندم بروید ، جو ز جو (یا مصراع دوم) (۰/۲۵) مفهوم : نتیجه‌ی هر عملی متناسب با همان عمل است (یا هر پاسخ درست و مشابه دیگر) (۰/۲۵) ب) روی زرد (۰/۲۵) مفهوم : شرمندگی (سرافکنندگی ، خجل شدن یا هر پاسخ درست و مشابه دیگر) (۰/۲۵)	۱
۱۷	الف (ش (۰/۲۵)) ب) واج آرایی (یا نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)	۰/۵
	« ادامه در صفحه‌ی دوم »	

باسمه تعالی

ساعت شروع : ۹ صبح	رشته‌ی : ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس : آرایه های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۸ / ۶ / ۱۳۸۹	سال سوّم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	دوره ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۹ دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۸	الف (سجع مطرف: فسون و خون (یا درون و خون) (۰/۲۵) ، سجع متوازی: فسون و درون (۰/۲۵) ب (قافیه‌ی میانی (یا درونی) (۰/۲۵)) پ (پیدا (یا هر واژه‌ی درست دیگر) (۰/۲۵))	۱
۱۹	خیر (۰/۲۵) ، زیرا تمام سجع های این موازنه (۰/۵) متوازی نیستند (۰/۲۵) (یا هر پاسخ درست و مشابه دیگر)	۱
۲۰	الف (داد ، داد (۰/۵) ب (داد اول: حق و انصاف (۰/۲۵) ، داد دوم: ادا کردن (فعل ماضی است) (۰/۲۵)	۱
۲۱	الف) جناس: سیر و شیر (۰/۲۵) ، نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵) جناس: زهره و زهره (۰/۲۵) ، نوع جناس: ناقص حرکتی (۰/۲۵) ب) جناس: دوست و دست (۰/۲۵) ، نوع جناس: ناقص افزایشی (۰/۲۵) (توجه: در نوشتن نوع جناس، به ذکر اختلافی، حرکتی و افزایشی هم نمره تعلق می‌گیرد.)	۱/۵
۲۲	الف (منظر (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۲۵) ب (اشتقاق (۰/۲۵) پ (زیرا واژه ای در آغاز و پایان بیت تکرار نشده است. (۰/۵)	۱
۲۳	لیلی (۰/۲۵) مجنون (۰/۲۵) ، تلمیح (۰/۵)	۱
۲۴	نهان (۰/۲۵) ، پیدا (۰/۲۵)	۰/۵
۲۵	الف (حس آمیزی (۰/۵)) ب (تضمین (۰/۵)) پ (تناقض (۰/۵)	۱/۵
۲۶	الف (عود (۰/۲۵)) ب (بسوخت (۰/۲۵)) پ (ایهام تناسب (۰/۵)	۱
۲۷	مرتب (۰/۲۵) مشبه و مشبه‌به (یا تشبیه) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۸	الف (راست گفتاری (۰/۲۵) ب (حسن تعلیل (۰/۲۵)	۰/۵
	«خسته نباشید»	جمع نمره
		۲۰